

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди
Факультет іноземної філології
Історичний факультет

СХОДОЗНАВСТВО. АКТУАЛЬНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Матеріали

III Міжнародної науково-методичної конференції

6 травня 2022 р.

Харків – 2022

УДК 81'243
ББК 81.2
С91

Укладачі:

Н.В. Руда – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри східних мов ХНПУ імені Г.С.Сковороди;

Л.М. Ямпольська – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри всесвітньої історії ХНПУ імені Г.С.Сковороди;

І.А. Скразловська – кандидат філологічних наук, доцент кафедри східних мов ХНПУ імені Г.С.Сковороди;

К.Є. Жукова – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри східних мов ХНПУ імені Г.С.Сковороди;

О.Ю. Озерська – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри східних мов ХНПУ імені Г.С.Сковороди;

Н.С. Самойленко – викладач кафедри східних мов ХНПУ імені Г.С.Сковороди.

*Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського-національного педагогічного
університету імені Г.С. Сковороди
протокол № 6 від 15.06.2022*

Сходознавство. Актуальність та перспективи. Матеріали III Міжнародної науково-методичної конференції, 6 травня 2022 р. Х.: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2022. 299 с.

До збірника увійшли матеріали III Всеукраїнської науково-методичної конференції «Сходознавство. Актуальність та перспективи», присвячені проблемам східної філології, освіти та виховання, методики навчання сходознавчих дисциплін, перекладу, міжкультурної комунікації, літературознавства, історії, економіки, політики, соціуму країн Сходу. Розраховано на наукових працівників, викладачів, аспірантів, студентів філологічних та історичних спеціальностей.

© Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С.Сковороди, 2022

ЗМІСТ
СХІДНА ФІЛОЛОГІЯ

Alibekiroğlu Sertan. Küresel Bakışın Dil Değişmelerine Etkileri.....	6
Can Eda, Kuruoğlu Gülmira. False Start Production of Turkish Patients with Alzheimer's Disease.....	8
Durlanık M. Latif. Türk Dil(ler)inin Dil Bilimsel Temel Özellikleri.....	11
Gani Büşra Nur, Kuruoğlu Gülmira. Türkiye’de Yaşayan Suriyeli Mülteci Çocukların Konuşmalarında Tespit Edilen Anlam Bilimsel Yanlıkların Dil Bilimsel Analizi.....	12
Mergen Filiz, Kuruoğlu Gülmira. Processing Emotion Words by Turkish Monolinguals.....	15
Özcan Vural Ayşegül, Kuruoğlu Gülmira. Verbal Communication in Schizophrenia.....	19
Skrazlovska Iryna. Ukrayna Harkiv Bölgesinin Türkçe Kökenli Yer Adlarının Semantik Özellikleri.....	21
Алиева Таира Забытые «мученики» науки или «Над арабскими рукописями».....	25
Бабаева Эльнура «Рисале-и аруз» Абдурахмана Джамии и его бакинський список.....	28
Басам Санатуллах. Дослідження історії виникнення мови дарі.....	30
Гложик Карина. Аналіз лексики сучасних коміксів на матеріалі «我来自游戏» та «传说中的恶役公主».....	33
Гопка Інна. Лінгвопрагматичні особливості китайських ідіоматичних виразів (перекладознавчий аспект).....	34
Жукова Катерина. Шість категорій ієрогліфів застарі для сучасної науки?.....	36
Завгородня Олена. Рубаї Омара Хайяма в перекладі Василя Мисика.....	38
Ільницька Марія. Людський страх та мотив «схибленості» влади у творах Олени Звичайної та Чжан Айлін.....	41
Ільченко Анастасія. Парцеляція простих речень у творах жанру хуацзю.....	43
Искендерли Рена. Творческое наследие Шемседдина Сами и его сочинения в коллекции Института рукописей НАН Азербайджана.....	46
Коляда Аліна. Фразеологічні одиниці пекінського діалекту у п’єсі Лао Ше «Чайна».....	48
Компанієць Олександра, Компанієць Володимир. Едгар Керет – особливості перекладу українською.....	50
Лю Синься. Исследование межкультурных факторов перевода слов при обучении русскому языку в Китае.....	51
Ляшун Юлія. Особливості лексико-граматичних трансформацій в художньому китайсько-українському перекладі (на матеріалі оповідання Ся Шана (夏商).....	55
Мораді Арезу. Миролюбиві мотиви поезії Парвін Етесамі.....	57
Руда Наталія, Мараховська Оксана. Визнання творчого спадку Нізамі Гянджеві у сучасному Китаї.....	58
Саніна Ганна, Родін Олександр. Мовні артефакти айну – аборигенів японських островів.....	60
Семенюк Єлізавета. Диференціації понять «слово» та «ієрогліф» у сучасній китайській лінгвістиці.....	63
Сокол Анна. Втілення основних гендерних тенденцій китайського літературного простору першої половини ХХ століття у драмі Ся Яня «Ароматні трави на горизонті».....	65
Соколова Анастасія. Емоційно забарвлена лексика розмовного стилю китайського телебачення.....	68
Хижа Іван. Вживання лексико-стилістичних засобів у новелі Мо Яня «Відпустити на волю».....	69
Шапаренко Елліна. Порівняння основних стилістичних особливостей публіцистичного стилю російської та китайської мов.....	71

Наведемо приклад негативної емоційної оцінки ситуації:

- 不应该把这个糟糕 (zāogāo) 的作品拿上来, 太差劲 (chàjìn) 了这个作品。 – На такій сцені не має звучати настільки неладне виконання, виступ не дотягує до середнього рівня. 糟糕 – жахливий, нестерпний, неладний, 差劲 – недоречний, не дотягувати, не відповідати чомусь [5]. Подані вирази підкреслюють несхвальність виступу, мовець виражає незадоволення почутим.

Отже, спираючись на визначення експресивності та наведені приклади, китайські музичні шоу наповнені лексичними одиницями емоційно забарвленого характеру, які виражають почуття і ставлення суб'єкта до змісту шоу.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Горелов В. И. Стилистика современного китайского языка. М.: Просвещение, 1979. 144с, 15с
2. Лингвистический энциклопедический словарь / Под ред. В.Н. Ярцева. М.: советская энциклопедия, 1990. 685 с
3. Федорко, Я. А. Яблонська. Т. М. Варіативність відображення англomовних емоційних одиниць у перекладі художнього твору, 239 с
4. Авраменко Б.В., Оськіна Н.О. Інтонаційне оформлення різних типів висловлювань у китайській та англійській мовах. 9 с
5. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://bkrs.info/>.

ВЖИВАННЯ ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНИХ ЗАСОБІВ У НОВЕЛІ МО ЯНЯ «ВІДПУСТИТИ НА ВОЛЮ»

Хижя Іван Петрович, викладач кафедри східних мов

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

Новела сучасного китайського письменника Мо Яня «Відпустити на волю» (放鴨) входить до збірки «Антологія вибраних новел» (2012). У творі висвітлюється проблематика ведення річкового господарства та розведення свійської птиці у невеликих китайських селищах за часів «ліквідації приспінників капіталізму». Згадується і період активних дій «Банди чотирьох» (四人幫), які були ключовими партійними особами у здійсненні Культурної революції в КНР. Головними дійовими особами у новелі є Лі Лаочжуан – старий чоловік, який працює пастівником качок на озері, і молода дівчина-пастушка, яку він часто зустрічає на водоймі.

Метою дослідження є виокремлення та аналіз усіх лексико-стилістичних засобів, використаних автором у новелі для опису емоцій, рис характеру персонажів та змалювання портретного пейзажу природи озера Цінцао. Дослідження мови літературного твору становить собою широке поле для вивчення, оскільки саме художній стиль є найбільш багатим на велику кількість мовних засобів.

Якщо брати до уваги стилістичні засоби у творі, то можна виділити порівняння, яке широко використовується автором задля емоційного підсилення дій персонажів. Про місце і важливість порівнянь у стилістичній системі мови можна судити зі слів О. Потебні про те, що сам процес пізнання – це процес порівняння. В основі порівняння лежать логічні операції виділення найсуттєвішої ознаки описуваного через пошук іншого, для якого ця ознака є виразнішою, зіставлення з ним і опис [1].

У новелі зустрічаємо порівняно велику кількість описових порівнянь. Серед них 湖上的鸭群像一簇簇白云«кількість качок на озері нагадувала клубок диму»; 姑娘鸭蛋脸儿, 黑葡萄眼儿, 渔歌儿唱得脆响, 像在满湖里撒珍珠«у дівчини було овальне

обличчя, а очі були чорні, немов виноградинки і вона наспівувала рибальських пісень так дзвінко, наче сипала перлини у озерну воду»; 招来了成群结队的人, 像看耍猴的一样 «це було схоже на те, як натовп людей спостерігав за дресированою мавпою в цирку»; 一见面, 先送他一串银铃样的笑声, 再送他一堆蜜甜的大伯 «при першій же зустрічі подарувала старому сміх, схожий на сріблястий дзвін і була ласкавою, наче невістка»; 荷叶上, 苇叶上, 都挂着珍珠一样的水珠儿 «листя лотоса й очерету повисли краплинками, схожими на перли»; 湖水绿得像翡翠 «вода була зелена, наче смарагд»; 像一只只小船儿在水面上漂荡 «плавали по воді (качки), як маленькі човники»; 她双眼瞪得杏子圆, 脸红成了一朵粉荷花 «її очі вирячилися, наче абрикоси, а обличчя почервоніло, немов рожева квітка лотоса». Ці порівняння відображають світобачення китайського народу та унікального сприйняття реальності.

Ідіоми у тексті становлять основний стилістичний функціонал, оскільки демонструють колорит китайського народу та вимагають еквівалентного перекладу на українську мову. Наприклад, 你那个鲤鱼精样子 «ти наче русалка», що у китайській культурі вказує на дівчину, яка може перетворюватися в коропа. Короп-перевертень має вигляд русалки, вона здатна поширювати плітки та зачаровувати чоловіків. Можна виділити ще один фразеологізм – 落汤鸡 «промокнути до нитки», який є одним із найбільш вживаних у повсякденному мовленні китайців. Вираз 李老壮手脚不太干净 «руки Лі Лаочжуана не дуже чисті» описує людину, яка чинила щось аморальне та порушувала загальноприйняті норми поведінки, має кримінальне минуле. Варто також звернути увагу на назву новели, яка є ідіоматичним виразом: 放鸭 (子) «відпустити на волю, попустити поводи». Тут маємо справу із авторською грою слів. У прямому значенні це словосполучення позначає «розведення качок», а у переносному – послання зупинити тиранію над мирним населенням та птахами і дати змогу спокійно жити, вільно вести господарство.

Синонімія активно використовується автором для змалювання портрета персонажів 他爱理不理地冷淡人家 «він був холодним і байдужим у ставленні до інших», 姑娘还是那么热情, 那么开朗 «дівчина була дуже привітливою та щирою». У творі трапляються і поодинокі гіперболи 这里出产的鸭蛋个大双黄多 «яйця, які несли місцеві качки, завжди були великими та з двома жовтками», 落汤鸡 «промокнути до нитки».

До лексико-стилістичних засобів також відносимо означення – характеристики та епітетові словосполучення, які слугують для опису природи та водойми: 鲜嫩的水草 «молоді водорості», 嫩芽儿 «молоді бруньки», 清幽的香气 «легкий аромат», 晴朗的天 «безхмарне небо», 乌云 «чорні хмари», 天空格外明净 «безхмарне небо». Аналогічно виокремлюємо означення для опису персонажів: 一个好吃懒做的主任 «ледачкуватий чиновник», 有名的老实人 «відомий добродішній чоловік», 姑娘真好相貌 «дівчина-красуня», 人品好 «гарна вдача».

Отже, проаналізувавши новелу Мо Яня «Відпустити на волю», можемо стверджувати, що автор активно використовує лексико-стилістичні засоби увиразнення мови для того, щоб створити унікальний стиль оповіді та забезпечити експресивність головних героїв, показати неповторність природи тощо. Шляхом відсоткового співвідношення вдалося установити приблизну кількість найбільш вживаних лексико-стилістичних засобів у проаналізованому тексті. Найбільший відсоток серед усіх засобів становлять означення-характеристики та епітетові словосполучення – 40%. Порівняння займають друге місце за вживаністю – 30%, 20% - ідіоми та фразеологічні конструкції. І лише по 10% припадає на синоніми та гіперболи.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Стилїстика української мови: Підручник / за ред. Л.І. Мацько. Київ: Вища школа, 2003. 359 С.
2. 莫言放鴨 URL: <https://www.kanunu8.com/book3/8253/182795.html>. (дата звернення: 23.03.2022)

ПОРІВНЯННЯ ОСНОВНИХ СТИЛІСТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПУБЛІЦИСТИЧНОГО СТИЛЮ РОСІЙСЬКОЇ ТА КИТАЙСЬКОЇ МОВ

Шапаренко Елліна Едуардівна, аспірантка 3 року навчання
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Описуючи та порівнюючи стилістичні особливості публіцистичного стилю китайської та російської мови необхідно зробити акцент на підході до вивчення публіцистичного стилю у рамках кожної з цих мов.

При вивченні публіцистичного стилю у російській мові найбільша увага приділяється вивченню лексичних особливостей, а вже надалі граматичних та синтаксичних особливостей публіцистичного стилю. Вивчення зарубіжними та вітчизняними вченими китайського публіцистичного стилю навпаки вивчалася з точки зору граматичних та синтаксичних конструкцій та характеристик.

Горелов В.І., який займався вивченням функціональних стилів китайської мови робить акцент на тому, що як і у інших мовах, публіцистичний стиль китайської мови «виконує функції впливу, для якого використовується полемічність та емоціональність». Також він відмічає, що китайський публіцистичний стиль поєднує характеристики художньої та наукової літератури [2].

Котов А.М. у своїй статті «Про співвідношення функціональних стилів китайської та російської мов» вказує, що китайський нейтральний стиль за лексикою опинився ближче до книжного, ніж російський, що вказує на заниження книжного стилю китайської мови у порівнянні з російською мовою [5].

Публіцистичний стиль є найбільш відкритим для проникнення елементів інших функціональних стилів. Саме у публіцистичному стилі можна знайти елементи функціонально-ділового та наукового стилю, а також використання розмовних способів виразу з використанням художніх засобів, що надають образності текстам.

Кожина М.Н. характеризує публіцистичну лексику неоднорідністю, яка відображається з одного боку у використанні великої кількості книжних слів, а з іншого боку включає у себе розмовну, а в деяких випадках і просторічну лексику, що як правило виконує спеціальну стилістичну функцію [4].

Горелов В.І. відносить до основних лексико-фразеологічних особливостей китайської мови використання суспільно-політичної та термінологічної лексики [2].

Публіцистична фразеологія широко використовується у мові російських періодичних видань, що дає змогу швидко та чітко подавати інформацію. В той же час фразеологія у російській мові може використовуватися у спотвореному вигляді з метою посилення експресивного окрасу мови.

Загальною особливістю публіцистичних текстів усіх мов можна віднести оцінність, яку Клушина розподіляє на імпліцитну та експліцитну. За Клушиною імпліцитна оцінка закладена у значенні слова, а експліцитна властива не конкретному слову, а його використанню. Імпліцитними оцінками у публіцистичному стилі вважаються метафори, евфемізми та скорочені слова [3].

Необхідно сказати і про використання давньокитайської мови, елементів веньяню, які підкреслюють книжковий характер публіцистичного стилю та є основною